

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Analýza vývoje triatlonu od jeho počátku do
současnosti**

Bakalářská práce

Autor práce: Aleš Pazdírka, tělesná výchova a sport

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Nový

České Budějovice, 2011

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA

PEDAGOGICAL FACULTY

DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

Analysis of the development of triathlon since its
beginning to the present
Bachelor thesis

Author: Aleš Pazdírka, tělesná výchova a sport
Supervisor: Mgr. Lukáš Nový

České Budějovice, 2011

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Analýza vývoje triatlону od jeho počátku do současnosti

Jméno a příjmení autora: Aleš Pazdírka

Studijní obor: Tělesná výchova a sport

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Lukáš Nový

Rok obhajoby bakalářské práce: 2011

Abstrakt:

Tato bakalářská práce zpracovává téma týkající se historického vývoje výkonnostního sportu triatlón od jeho prvního objevení se ve světě až do jeho současnosti. Obsahem práce není pouze vývoj triatlónu ve světě, ale také mapuje historii tohoto sportu v České republice.

S postupným rozvojem triatlónu začínaly vznikat organizace spojené s tímto sportem, jako je například Mezinárodní triatlónová unie (ITU), Evropská triatlónová unie (ETU) a v ČR Český svaz triatlónu (ČSTT). Tudíž autor práce velice detailně zpracoval rozvoj, strukturu a činnost těchto jednotlivých organizací.

Další částí této práce je přehled a popis nejznámějších triatlónových závodů konajících se v USA a Evropě a také triatlón jako součást olympijských her.

Závěr práce nabízí srovnání triatlónu s příbuznými sporty, jako je například duatlón, akvatlón, či velice extrémní a náročný druh triatlónu tzv. terénní triatlón, známý též pod jménem XTERRA.

Klíčová slova: triatlón, trojboj, duatlón, akvatlón, xterra, Mezinárodní triatlónová unie (ITU), Evropská triatlónová unie (ETU), Český svaz triatlónu (ČSTT), Ironman, Evropský pohár, Mistrovství světa.

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The Triathlon Development since its Beginning to the Present

Author's first name and surname: Aleš Pazdírka

Field of study: Physical Education and Sport

Department: Department of Sport studies

Supervisor: Mgr. Lukáš Nový

The year of presentation: 2011

Abstract:

The bachelor thesis deals with the topic related to the historical development of triathlon since its first appearance up to the present. The thesis does not only regard the development of triathlon in the world, but also traces the history of the sport as such in the Czech Republic.

With the gradual development of triathlon there were established organizations associated with this sport as the International Triathlon Union (ITU), European Triathlon Union (ETU) and the Czech Triathlon Federation (ČSTT) in the Czech Republic. Thus, the author of this thesis described, in great detail, the development, organization structure and functions of individual organizations. Another topic is an overview and description of the well-known triathlon events taking place in the U.S. and Europe, and also triathlon as a part of the Olympic Games.

In the end of this thesis there is a comparison of triathlon with related sports, such as duathlon, aquathlon, or a very extreme and challenging kind of triathlon so-called off-road triathlon, also known as XTERRA.

Keywords: triathlon, duathlon, aquathlon, XTERRA, International Triathlon Union (ITU), European Triathlon Union (ETU), Czech Triathlon Federation, Ironman, European Cup, World Championships.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Podpis studenta

Datum .....

Poděkování: Děkuji panu Mgr. Lukáši Novému za odborné vedení, cenné rady a pomoc při vypracování této bakalářské práce. Dále děkuji ČSTT za poskytnutí materiálů, dále předsedovi JTT panu Ing. Milanu Hendrychovi za cenné rady a poskytnutí literatury.

Aleš Pazdírka

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Metodologie.....	9
2.1 Cíl a úkol práce.....	9
2.2 Rozbor literatury.....	9
2.3 Metody práce.....	10
3 Analytická část.....	11
4 Počátek triatlonu.....	12
5 Triatlon ve světě.....	14
5.1 Nejznámější triatlony v USA.....	14
5.2 Nejznámější triatlony v Evropě.....	17
6 Vznik triatlonových organizací ETU,ITU,ČSTT.....	19
6.1 Historie Evropské triatlonové unie (ETU).....	19
6.2 Historie Mezinárodní triatlonové unie (ITU).....	20
6.3 Historie Československého svazu triatlonu (ČSST).....	22
7 Triatlon na OH.....	24
8 Triatlon v ČR.....	26
9 Triatlon a jeho příbuzní.....	31
10 Závěr.....	34
Referenční seznam.....	36
Seznam zkratk.....	38

1 Úvod

Přestože triatlon je dnes už poměrně známý moderní trojboj, ne vždy všem lidem se pod pojmem triatlon vybaví ten správný druh sportu. Jedná se o velice tvrdý vytrvalostní sport složený ze tří na sebe navazujících disciplín, a to plavání, kolo, běh, které se odehrávají v nepřetržitém sledu. Ze zahraničí se k nám dostal jako sport určený pro širokou veřejnost. Za absolvováním triatlonu stojí tvrdé tréninky, kde si člověk sáhne několikrát až na dno svých sil, ale po doběhnutí do cíle nastane ten dobrý pocit, že jste to zvládli. Triatlon patří mezi mladé sporty, který ve velmi krátkém čase získal světovou proslulost. Jeho popularita vychází z velkého počtu diváků, kteří jsou nadšeni dramatickou podívanou.

Jedním z důvodů, proč jsem si vybral triatlon jako téma bakalářské práce, je ten, že jsem předtím hlouběji neznal žádný výkonnostní sport. Vždy mě velice udivovaly výkony sportovců, kteří absolvovali jakýkoliv druh závodu z tohoto odvětví, které je fyzicky velice náročné. Dalším důvodem pro výběr tohoto tématu byl nedostatek zpracované literatury týkající se triatlonu, proto mým cílem v této bakalářské práci je pokusit se z dostupných zdrojů vypracovat dílo, které se detailně zabývá vývojem tohoto druhu sportu.

V této práci jsem se snažil přiblížit historický vývoj triatlonu, poukázat na vznik tohoto sportu, a to nejen ve světě, ale i v České republice, přiblížit vznik existujících triatlonových organizací a jejich zaměření, nabídnout přehled nejznámějších a nejoblíbenějších triatlonových závodů konajících se po celém světě a závěrem poukázat i na další sporty, které jsou svým charakterem příbuzné triatlonu

2 Metodologie

2.1 Cíl a úkol práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je z dostupných pramenů analyzovat historii a vývoj triatlonu ve světě a v České republice od jeho počátku až do současnosti.

Úkoly vedoucí k dosažení cílů této práce zahrnovaly prostudování odborné literatury, získání a vyhledání nezbytných informací a na jejich základě vypracování bakalářské práce na zadané téma týkající se vývoje českého a světového triatlonu

2.2 Rozbor literatury

Při nahlédnutí do literatury budeme těžko hledat publikaci zabývající se přímo vývojem triatlonu ve světě, proto jsem musel čerpat převážně z internetových zdrojů. Formánek, Hořčic (2003), autoři, kteří se zabývají ve své knize triatlonem všeobecně, popisují sice historii triatlonu jak u nás, tak i ve světě, ale spíše zpracovávají téma týkající se přípravy na trénink v triatlonu. Další literatura, která se zmiňuje o historii triatlonu je od autora Ehlera (1990), kde je okrajově popsána historie u nás. Autor Vítovec (2000) popisuje v knize své dobrodružství, které zažil s triatlonem. V jeho publikaci jsou popsány první začátky triatlonu u nás, dále popisuje vznik triatlonových organizací, na jejichž založení se také podílel, závody které pořádal a v neposlední řadě se s Vítovcem dostáváme na Havajské ostrovy, kde byl účastníkem závodu Ironman. V Československu popisuje vývoj triatlonu autor Podzimek (1990), který sepsal 4 kroniky, z nichž vybral to nejpodstatnější a napsal knihu Počátky triatlonu, v níž popisuje vývoj triatlonu od počátku až do devadesátých let (v knize je vždy uveden rok a s ním související nejdůležitější triatlonové události). Autoři Bauer, Kučerová (2008) v jejich společné publikaci popisují pravidla Mezinárodní triatlonové unie (ITU) a nabízejí srovnání s pravidly Českého svazu triatlonu (ČSTT). Velkým přínosem pro zpracování této práce byly ročenky od ČSTT, které obsahují všechny pořádané závody a jejich výsledky.

2.3 Metody práce

Při vypracování této bakalářské práce byly využity zejména standardní metody práce související se zpracováním historických údajů, a to získání, porozumění, porovnání, ověření a zpracování dat týkajících se, jak už bylo řečeno, převážně historických, ale i současných informací o triatlonu z dostupných pramenů. Mezi ty základní zdroje, s nimiž bylo pracováno, patří odborná literatura, internetové stránky a historické sportovní ročenky.

3 Analytická část

Charakteristika triatlonu

Triatlon je vytrvalostním vícebojem kombinujícím tři sporty, které probíhají bezprostředně za sebou. Jedná se o plavání, jízdu na kole a běh. Oproti jiným vícebojům, kde se sčítají časy disciplín, u triatlonu závodník absolvuje trať typem start a cíl. Na sportovce jsou kladeny vysoké nároky na vytrvalostní schopnosti, jelikož je při závodě pod stálým zatížením, a vzhledem k technickému provedení závodu i na nervosvalovou koordinaci. Dále u sportovce probíhají fyziologické a metabolické procesy, které souvisí s energeticko-metabolickými systémy, jde hlavně o oběhovou soustavu, dýchání pro přenos kyslíku. Všechny tři disciplíny vyžadují vysokou úroveň dlouhodobé vytrvalosti, která je ale u jednotlivých disciplín odlišná především v intenzitě aerobních procesů, v úrovni vytrvalostní síly a schopnosti optimálně využívat zdroje energie charakteristické pro dobu trvání jednotlivých disciplín.

Triatlon se stal za svou historii sportem, který na vrcholové úrovni vyžaduje talentované a vysoce trénované sportovce, oproti tomu na sportovní úrovni umožňuje všestrannou sportovní přípravu téměř pro každého. Triatlonista vytváří specifický typ, tzv. "mezityp", morfologicky spadají do skupiny ektomorfní mezomorf. Mají malé procento tuku a štíhlou svalnatou postavu.¹

Podle Mezinárodní unie triatlonu a USA Triatlonu můžeme rozdělit tento sport do několika skupin, které se liší podle vzdálenosti. Do první skupiny podle vzdálenosti patří tzv. Sprint, jedná se o vzdálenost 750 m plavání, 20 km kolo a 5 km běh. Do druhé skupiny patří tzv. Střední vzdálenost nebo se také označují jako olympijské distance, zde se jedná o vzdálenosti 1,5 km plavání, 40 km jízdy, 10 km běh, další skupinou jsou tzv. Dlouhá vzdálenost 1,9 km plavání, 90 km jízdy, 21,1 km běh, do této skupiny patří závod Half Ironman. Do čtvrté skupiny bychom zařadili nejdelší trať tzv. Ultra vzdálenost 3,8 km plavání, 180 km jízdy a maraton 42.2 km běh, jsem patří nejznámější triatlon Ironman.²

---

¹ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 37-39.

² BAUER A., KUČEROVA L., *Soutěžní pravidla ITU a jejich porovnání s pravidly ČSTT*, 2008.

4 Počátek triatlonu

Triatlon mohl vzniknout až po prvním cyklistickém závodě a ten se uskutečnil 8. prosince 1867 v Paříži ve Versailles. Poté už nic nebránilo vzniku nové sportovní disciplíny, jelikož plavání a běh byly dávno objeveny. Je zajímavé, že se první zmínky o triatlonu začínají objevovat až na začátku 20. století.

Předchůdce triatlonu vznikl v roce 1902. Jen místo plavání byla použita kanoe. Trojboj se nejmenoval jako dnes triatlon, ale „les trois sports“ (tři sporty) a později „la course des débrouillards“ (závod machrů), nebo také „la course des tou-ches-a-tout“ (závod všestranných sportovců). Další zmínka o triatlonu pochází z roku 1921 z okolí Marseille, kdy se pokoušeli studenti běžeckého klubu Pettit Pavillon dát dohromady tři sportovní disciplíny a to plavání, jízda na kole a běh. Další zmínka je z roku 1927, kdy byla vydána licence pro vzdálenost 500m plavání, 2000m běh a 20 km jízda na kole.

S příchodem 2. světové války, která pozastavila veškerý sportovní rozvoj, se v Evropě na kombinaci tří atletických disciplín zapomnělo.

Ve Švédsku již v šedesátých letech mohli sportovci získat odznak tzv. „Svensk Klassikar“. Odznak mohl získat jen ten, který během roku dokončil Vasa Loppet, kde bylo třeba překonat vzdálenost 85 km na lyžích, zdolat 300 km na kole mezi Vattern a Rundan, uplavat 3 km a posléze absolvovat běh na 30 km v předměstí Stockholmu Lidingóloppet. V Norsku se vypisuje „Nord Klassikar“, což je 46 km na lyžích ve známém skokanském a lyžařském Holmenkollen, Vetfold Rund je 170 km na kole, Fredrikstadt Rund vyžaduje běh na 20 km a konečně Heonsvatnet Rund jsou 2 km ve vodě. V Německu mají Ausdauer Niederkampf, který se skládá z 50 km chůze, 1500 m plavání, 170 km na kole a navíc je jeho součástí i běžecký maratón.

Na počátku 70. let na západním pobřeží USA se začaly konat různé sportovní události, dnes jsou známy pod názvem Aquatlon a zahrnují plavání a běh. Vzdálenosti byly delší, než je dnešní standard.

V lednu 1978 se dvanáct nadšenců dohadovalo, která ze sportovních disciplín je nejvíce namáhavá, jestli je to plavání, jízda na kole nebo běh. Nakonec se rozhodli, že si navzájem změří síly v závodě, v němž všechny disciplíny spojí v jednu. Soutěž se konala na ostrově Oahu na Havajském souostroví. Délka tratí byla zvolena podle tamějších zvyklostí a podmínek. Plavecká trasa měřila 3,8 km, jízda na kole byla ve vzdálenosti 180 km, délka běžecké disciplíny byla 42 195 m. V těchto jednotlivých závodech byla návštěvnost vysoká, ale nikdo neočekával takový zájem o spojení tří disciplín. Po vypuknutí této exploze, které se uskutečnilo na Havajských ostrovech, se triatlon dostává do celého světa.³

---

³ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 7-8.

5 Triatlon ve světě

5.1 Nejznámější triatlony v USA

Ironman triatlon

Slovo Ironman ještě nikdo neznal, stalo se tak až v roce 1977 při vyhlášení výsledků běžecké štafety Oahu Perimeter v Primo Gardens na ostrově Honolulu. John Collins využil hudební přestávku, skočil na podium a oznámil: „*Vše zodpoví triatlon, který spojí Waikiki Rough Water Swim - 2,4 mil plavání, Around Oahu Bike Race - 112 mil na kole a Honolulu Marathon - 42 km běhu. První v cíli získá titul Železný muž - IRONMAN!*“

13. února 1979 se konal za nepříznivého počasí druhý Ironman triatlon závod, který sledoval redaktor Sports Illustrated Barry Dermont, který ve svém článku, popsal neuvěřitelný výkon vítězného Torna Warrena. Článek zaujal veřejnost natolik, že dalšího ročníku Ironmana se účastnilo desetkrát více závodníků. Další událostí pro zviditelnění tohoto závodu byl 22. únor 1982, kdy televize ABC v pořadu Wide World of Sports ukázala záběry Julie Mossové, která se vyčerpáním plazila do cíle. Zkolabovala necelý metr před cílovou páskou a ztratila tak vítězství. Boj Julie Mossové sledovaly tisíce diváků jak na trati, tak další stovky tisíc u televizních obrazovek celého světa. Zájem o triatlon v té chvíli prudce stoupl.

První závodník z Československa, který se zúčastnil Ironmana byl pražský rodák, který emigroval do Švédska, Vojta Hec. Zúčastnil se v roce 1982, v kategorii 50-54 let, kterou také vyhrál. Další závodník, který se objevil na startu, byl Václav Vítovec v roce 1984.⁴

---

⁴ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 9-12

Tabulka č.1: Historie Ironman na Havaji (Ročenka ČSTT 2009, s. 138)

rok	vítězové (muži, ženy)	reprezentatnti ČR
1978	Haller (USA)	
1979	Warren a Lemaire (oba USA)	
1980	Scott a Becková (oba USA)	
1981	Howard a Sweeneyová (oba USA)	
1982	Oahu: Tinley a McCartney (oba USA)	
1982	Big Island: Scott a Leach (oba USA)	
1983	Scott a Puntous (oba USA)	
1984	Scott a Puntous (oba USA)	607. Vítovec
1985	Tinley a Ernst (oba USA)	
1986	Scott (USA) a Newby-Fraser (Zimb.)	
1987	Scott (USA) a Baker (NZ)	
1988	Molina (USA) a Newby-Fraser (Zimb.)	271. Kočár
1989	Allen (USA) a Newby-Fraser (Zimb.)	120. Rautenkranc
1990	Allen (USA) a Baker (NZ)	
1991	Allen (USA) a Newby-Fraser (Zimb.)	144. Urban
1992	Allen (USA) a Newby-Fraser (Zimb.)	144. Urban
1993	Allen (USA) a Newby-Fraser (Zimb.)	222. Dvořák
1994	Welch (Aus.) a Newby-Fraser (Zimb.),	138. Zmeškal
1995	Allen a Smyers (oba USA)	
1996	L.van Lierde (Bel.) a Newby-Fraser (Zimb.)	152. Snopek
1997	Hellriegel (Něm.) a Fuhr (Kaň.)	185. T.Petr
1998	Reid (Kan.) a Badmann (Švýc.)	52. Piloušek
1999	L.van Lierde (Bel.) a Bowden (Kaň.)	37. Piloušek
2000	Reid (Kan) a Badmann (Švýc.)	35. Vabroušek, 61. Loskotová
2001	Tim DeBoom (USA) a Badmann (Švýc.)	29. Vabroušek, 85. Paštěková
2002	Tim DeBoom (USA) a Badmann (Švýc.)	19. Vabroušek, 22. Strangmüller
2003	Reid (Kan.) a Bowden (Kaň.)	32. Vabroušek
2004	Stadler (Něm.) a Badmann (Švýc.)	24. Vabroušek
2005	Al-Sultan (Něm.) a Badmann (Švýc.)	77. Vabroušek, 53. Máčel
2006	Stadler (Něm.) a Jones (Aus.)	30. Matula, 54. Císařovská
2007	McCormack (Austr.) a Wellington (VB)	176. Vabroušek
2008	Alexander (Austr.) a Wellington (VB)	34. Vabroušek

Kvalifikační série na Mistrovství světa (MS) , která zahrnuje 28 závodů z toho 23 Ironman a pět Ironman 70.3, se konají po celém světě.

Tabulka č.2: *Kalendář závodů 2010 Ironman.*(Ročenka ČSTT. 2009, s. 9)

datum	místo závodů
27. 2.	Langkawi (Malajsie)
6. 3.	Taupo (Nový Zéland)
14. 3.	Haiku (Čína)
28. 3.	Port Macquarie (Austrálie)
25. 4.	Port Elizabeth (JA)
1.5.	St.George (Utah, USA)
22. 5.	Lanzarote (Španělsko)
30. 5.	Florianopolis (Brazílie)
13. 6.	Goto Island (Japonsko)
27. 6.	Nice (Francie)
27. 6.	Coerd'Alene (Idaho, USA)
4. 7.	Frankfurt (Německo)
4. 7.	Klagenfurt (Rakousko)
25. 7.	Curych (Švýcarsko)
25. 7.	Lake Placid (USA)
1. 8.	Regensburg (Německo)
1.8.	Bolton(VB)
29. 8.	Louisville (Kentucky, USA)
29. 8.	Penticton (Kanada)
12. 9.	Madison (Wisconsin, USA)
9.10.	MS Koná (Havaj, USA)
6. 11.	Panama City (Florida, USA)
21.11.	Tempe (Arizona, USA)
28.11.	Cozumel (Mexiko)
5. 12.	Busselton(ZápadníAustrálie)

Ironman 70.3

Ironman 70.3, známý také jako Half Ironman, je jedním z řady závodů na střední vzdálenost. Tyto série závodů v roce 2006 a jsou pořádané World Triathlon Corporation (WTC). World Triathlon Corporation označení "70,3" představuje celkovou vzdálenost v mílích (což odpovídá 113,0 km). Závod se skládá z 1,2 mil (1,9 km) plavání, 56 mil (90 km) jízdy na kole a 13,1 mil (21,1 km) dlouhého běhu. Celkové vzdálenosti v plavání, jízdě na kole, běhu jsou poloviční vzdálenosti než v triatlonu Ironman.⁵

Mrs. T'S Chicago triatlon

Tento závod patří k nejvíce navštěvujícím. Na startovní čáru každý rok nastoupí okolo 5 000 závodníků, a to ho člení na první příčky návštěvnosti na světě. Závod se dříve jmenoval Sun Shine Chicago triathlon. Na závodě je zajímavé, že závodníci v tak velkém počtu jezdí bez draftingu (jízda v závěsu).⁶

Útěk z Alcatrazu Triatlon, San Francisco, USA

Tento závod láká už od roku 1980 špičkové profesionální i amatérské triatlonisty, kteří se pokouší téměř o nemožné. Závod zůstal prakticky beze změny v jeho 30ti leté historii. Triatlon se skládá z plavání přes chladnou vodu od Alcatrazu ke břehům svatého Františka v délce 1,5mil, vyčerpávajících 18 mil jízdy na kole, a pak náročných 8 mil běhu přes stezky Golden Gate. Účastníci tohoto závodu pocházeli z více než 50 amerických států a více než 40 zemích po celém světě.⁷

5.2 Nejznámější triatlony v Evropě

Holland triathlon, Almere (Holandsko)

V roce 1984 se konal Holland triathlon v přímořském městečku Almere. Závod je znám rychlými časy, jelikož je zde rovina pro cyklisty.⁸

---

⁵ <http://ironman.com/events/ironman70.3#axzz1L7pXNt00>

⁶ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 36

⁷ http://www.escapefromalcatraztriathlon.com/event_info/History.htm

⁸ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 36

Embrunman, Embrun (Francie)

Embrun se nachází mezi Gap a Briançon na východním konci největšího umělého jezera v Evropě, Lac de Serre-Ponçon. Embrun každý rok hostí dlouhý triatlon. Jedná se o nejtěžší klasický triatlon v Evropě. Obtížnost závodu zde obstarává hlavně vlhkost ovzduší, protivítr, převýšení u cyklistické části, kdy závodníci se v oblasti Col d'Izoard dostanou do výšky 2 360 m. Mnoho úseků silnic je zde uzavřených, kvůli konání závodu. Závodníci zde jezdí po alpských silnicích bez vozidel. Jezdec se zde cítí jako na Tour de France, který právě přechází přes tuto oblast.⁹

Triathlon de Nice, Nice (Francie)

Nice leží 200 km jižně od Embrunu, kde se často pořádají MS v dlouhém triatlonu. Triathlon má specifické vzdálenosti 4 km plavání 130 km jízda na kole a 32 km běh. Závod se odehrává v krásném prostředí. Závodníci začínají závod plaváním Cote d'Azur, jízdu na kole absolvují s velkým převýšením a nakonec běží podél pobřeží Promenade des Anglais. Za zmínku stojí jméno Mark Allen (USA), který vyhrál 10 titulů za sebou a sebral tak sen mnoha triatlonistům tu zvítězit.¹⁰

Ironman Lanzarote, Lanzarote (Španělsko)

Tento závod se koná na Lanzarote (nachází se 120 km od západního pobřeží Afriky), na jednom ze sedmi Kanárských ostrovů, které patří Španělsku. Ironman Lanzarote, co se týče krajiny, se do Havajského Ironman moc neliší, je zde láva, teplý vzduch a vítr. Cyklistické trasy jsou zde zvlněné a náročné, které prověří jen ty nejsilnější závodníky.¹¹

---

⁹ http://www.planetfear.com/articles/The_Embrunman_Triathlon_1074.html

¹⁰ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 36

¹¹ http://www.ironmanlanzarote.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=1

6 Vznik triatlonových organizací ETU,ITU,ČSTT

6.1 Historie Evropské triatlonové unie (ETU)

V roce 1984 byla založena v holandském Almére Evropská triatlonová unie (ETU) k rozvoji budoucnosti triatlonu v celé Evropě. Výkonný výbor ETU tvořili prezident Con Ocallaghan, sekretář Joop Van Zanten, pokladník Dick Poole. Dalšími členy výboru byli Václav Vítovec, Joachim Fischer, Sture Jonasson a Jef Konigs.¹²

Na kongresu ETU v roce 2002 v Gyóru po osmi letech odstoupil z předsednictví ETU Didier Lehenaff. Byl zvolen nový desetičlenný výbor. Předsedkyní ETU se stala Marisol Casado. Triatlonová Evropa se vydala cestou spolupráce s Mezinárodní triatlonovou unií (ITU) jako regionálním sdružením triatlonu v Evropě. Evropa se stala součástí triatlonové pyramidy začínající národními federacemi jako základními kameny, pokračující regionálními seskupeními na kontinentech, zastřšující se světovou federací a jako nadstavbou olympijským výborem. Bylo dosaženo i toho, že regionální mistrovství, tedy mistrovství Evropy, je nominačním závodem evropského kontinentu pro MS (tři postupová místa v kategorii mužů i žen).

V současné době existuje přes třicet národních federací přidružených k ETU a toto číslo se neustále zvyšuje.

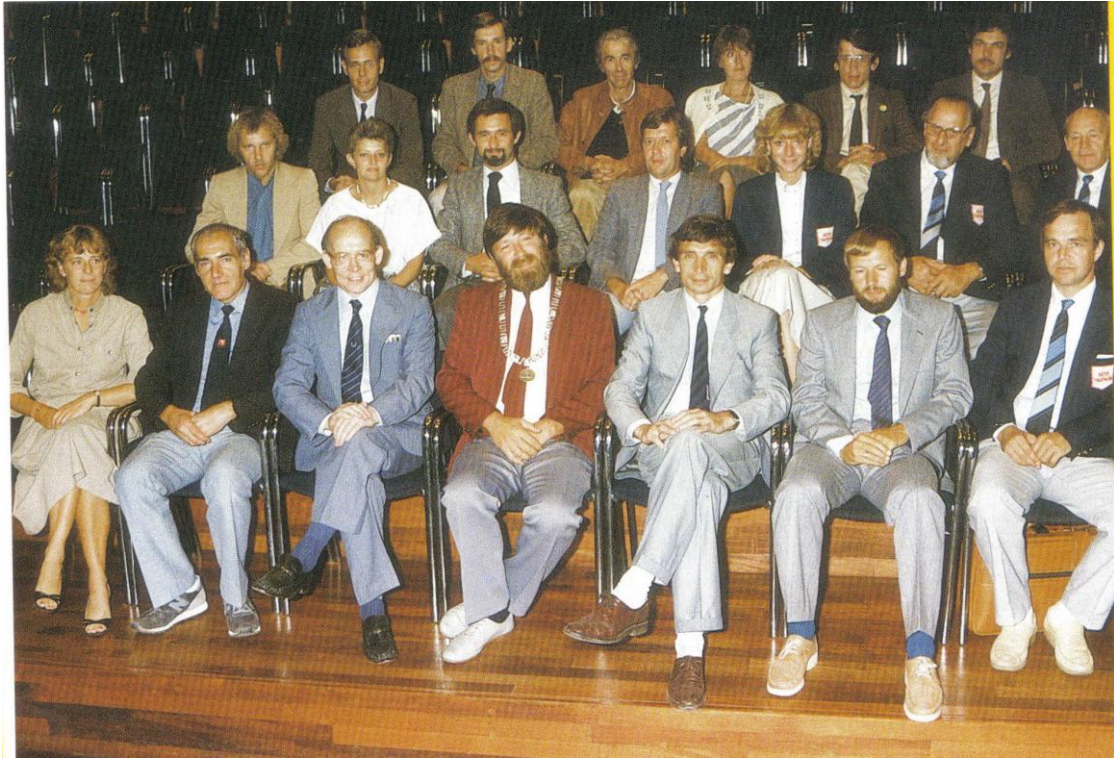
Evropský pohár

Od roku 1990 se vyhlašuje evropský pohár (ETU). Evropský pohár se konal v Brně a několikrát v Karlových Varech. V letech 2000 - 2001 ztratil Evropský pohár kvůli vnitřním sporům a nedostatku financí důvěru a také význam. Popularitu opět získal v roce 2002, kdy závody Evropského poháru byly zařazeny do série závodů světového poháru 2. kategorie- International point races (IPR).¹³

---

¹² VÍTOVEC, V., POMP, J. *Dobrodružství triatlonu*, 2000. s.18

¹³ Jaroslav Formánek, Josef Horčic, *Triatlon*. 2003, s. 18-22

Obrázek č.1: *Mezinárodní triatlonová unie v Almere.* (Vítovec, 2000,s.20)

6.2 Historie Mezinárodní triatlonové unie (ITU)

Popularita u triatlonu významně rostla a triatlon brzy získal uznání po celém světě. Jeho rychlý růst zaujal i Mezinárodní olympijský výbor (MOV) v roce 1988. Prezident MOV Juan Antonio Samaranch uspořádal setkání ve Stockholmu, kde se diskutovalo o přidání triatlonu na olympijské hry.

V roce 1989 byla založena Mezinárodní Triatlonová unie (ITU), ve městě Avignon ve Francii a prvním oficiálním prezidentem ITU byl zvolen Kanadčan Les McDonald. První oficiální mistrovství světa se konalo 6. srpna 1989 na stejném místě. Oficiální vzdálenost pro triatlon byla stanovena na 1500 m plavání, 40 km jízdy na kole a 10 km běhu. Tato norma se používá pro vzdálenost ITU World Series poháru a bude rovněž na olympijských hrách. Mezinárodní sídlo ITU bylo zřízeno v kanadském Vancouveru.

Organizace zahrnuje více než 120 členských národních federací.

ITU Mistrovství světa Series

Série nabízí příležitost změřit své síly pro světovou špičku. Přiláká více než 13 tisíc sportovců a 1 milion diváků. V jednom roce proběhne sedm závodů po celém světě. V roce 2010 se závody konaly v Sydney, Soulu, Madridu, Hamburku, Londýně a Kitzbuhelu a série se uzavírala ve velkém finále v Budapešti.

ITU série Světového poháru

World Cup Series začal v roce 1991. Význam poháru vzrostl až v roce 1998, kdy se závodníci mohli kvalifikovat na Letní olympijské hry. Popularita závodů se v průběhu let zvýšila, a to nejen díky pěknému prostředí, kde se poháry pořádaly, ale hlavně díky kvalitní organizaci. K pořadatelským stálícím patří kanadský Corner Brook a Montreal, americký St. Anthony's, mexický Cancun, japonské Gamagori a Ishigaki, australské Sydney či Geelong, ale i závody v Evropě např. Tiszaújváros v Maďarsku, švýcarské Lausanne či monacké Monte Carlo. V posledních letech jsou populární série světových závodů tzv. 2. kategorie - IPR, které se staly součástí pro nominaci na mistrovství světa v triatlonu.¹⁴

ITU Elite mistrovství světa Sprint

Soutěž se konala poprvé v roce 2010. Tento šampionát nabízí polovinu olympijské vzdálenosti, a to 750 m (0,46 mil) plavání, 20 km (12,4 mil) kolo a 5 km (3,1 mil) běh.

ITU Triathlon Team mistrovství světa

Každá země se může účastnit s dvěma týmy, které se skládají ze čtyř závodníků (v kombinaci dva muži a dvě ženy). Týmy jsou v pořadí žena-muž-žena-muž. Každý musí absolvovat trať v délce skládající se z 275 m (300 yard) plavání, 6 km (3,7-mil) jízda na kole a 1,5 km (1 mil) běh. První závod se konal v roce 2009 v Des Moines ve státě Iowa, v roce následujícím se akce konala v Lausanne, ve Švýcarsku.

ITU Hy-Vee triatlonu Elite poháru

Tato sportovní událost přitahuje nejlepší sportovce z celého světa. Odměnou za výhru je zde 1 milion amerických dolarů. Soutěž se konala v Des Moines, Iowa, triatlon je sponzorován Hy-Vee ve snaze podporovat dobré zdraví.

---

¹⁴ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 22

Dlouhém triatlonu mistrovství světa

Koná se od roku 1994, tento šampionát zahrnuje plavání-kolo-běh, který se vztahuje na dvojnásobek či trojnásobek standardní vzdálenosti. Odolnost a vytrvalost jsou zde požadovány. Závod pro elitního triatlonistu může trvat až sedm hodin.

Obrázek č.2: Účastníci přípravné schůzky pro založení světového triatlonového orgánu. Václav Vítovec dole druhý zleva. (Vítovec, 2000,s.19)

6.3 Historie Československého svazu triatlonu (ČSST)

Dne 17. listopadu 1984 byl založen Československý koordinační výbor triatlonu (ČSKVT) s předsedou Václavem Vítovcem. ČSKVT se dostává i do krajů a jsou založeny krajské koordinační výbory triatlonu. Na 14. zasedání ÚV ČSTV 10. prosince 1987 byl triatlon začleněn do České organizace Československého svazu tělesné výchovy (ČSTV) a svaz triatlonu mohl být založen. Stalo se tak 22. května 1988 na ustavující konferenci v Praze. Na Slovensku byl založen svaz při SÚV ČSTV 16. června 1988 v bratislavském hotelu Junior s předsedou Jánem Martišem.

Dne 20. října 1990 v Riegrových sadech se sešla ustavující federální konference, kde vznikla *Česká a Slovenská triatlonová federace*, předsedou byl zvolen Pavel Kořan. V letech 1991 až 1992 se zde vyskytovaly tři triatlonové subjekty. Byl to *Český svaz triatlonu* v Čechách v čele s předsedou Ing. Jaroslavem Šlitrem, kterého v roce 1992 vystřídal Ing. Vladislav Dvorský se sekretářkou svazu Ludmilou Bečvářovou.

Na Slovensku působila *Slovenská triatlonová únia* v čele s Janem Martišem a sekretářem Jozefem Juráškem. Obě organizace zaštiťoval federální svaz Česká a slovenská triatlonová federace (ČSTTF) s předsedou Pavlem Kořanem a generálním sekretářem Ing.Václavem Markem. Oba národní svazy organizovaly soutěže v republikách, zatímco federální svaz vyvíjel činnost směrem k mezinárodnímu dění a zajišťoval státní reprezentaci. ČSTTF ukončila svoji činnost dne 31.12 1992. Od 1.1.1993 po rozpadu Československa vzniká Český svaz triatlonu- ČSTT s předsedou Pavlem Kořanem.

Sportovně technická komise v čele s Jaromírem Horákem se zaměřila na vybudování atraktivní domácí soutěže. V roce 1994 svaz uzavírá smlouvu s marketingovým partnerem Agens Plus, čímž svaz získal prostředky na financování Českého poháru. V roce 2001 svaz navazuje další spolupráci se společností Triatlon Praha, s.r.o. Díky těmto prostředkům svaz mohl nabídnout sportovcům finanční ohodnocení za umístění v Českém poháru. Činnost svazu se dále zaměřovala na podporu rozvoje členské základny, realizaci projektů podpory triatlonu na základních školách a gymnáziích, ale i reprezentaci. V roce 1996 byli jmenováni první reprezentační trenéři. Díky projektu připravenému na jaře roku 2000 Komisí metodiky a reprezentace získal triatlon významný finanční zdroj pro práci Sportovních center mládeže. Ta zahájila svou činnost v druhé polovině roku 2000. Dosavadním největším úspěchem pro ČSTT bylo svěření pořádání ME v triatlonu v roce 2001 a opakovaně v roce 2003 Karlovým Varům.¹⁵

Pavel Kořan byl předsedou ČSTT do roku 2003, kdy ho nahradil Jiří Suchý. Ve stejném roce, byli zvoleni ještě dva předsedové, a to Jaromír Horák a později Michal Slabej, který byl pověřen funkcí předsedy ČSST. Dne 23.října 2004 byl zvolen nový předseda Václav Bunc. Dnešním předsedou ČSTT je Jaromír Horák, který byl zvolen v roce 2010.¹⁶

---

¹⁵ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 15-16

¹⁶ http://www.etriatlon.cz/triatlon/26348_zemetreseni_na_svazu_novy_predseda_tahne.html

7 Triatlon na OH

V roce 1994 na kongresu Mezinárodního olympijského výboru v Paříži byl triatlon zařazen do olympijského programu. Olympijský triatlon se skládá z disciplín 1,5 km plavání, 40 km na kole a 10 km běh. Triatlon se objevil na olympijských hrách v Sydney v roce 2000. V případě žen se triatlon konal první den, zatímco muži soutěžili až druhý den. Triatlon měl jednu z prvních medailí získaných na OH v Sydney. Brigitte McMahon (SUI) a Simon Whitfield (Kan.) vyhráli první zlaté olympijské medaile v triatlonu. Naše země měla na stupni vítězů také zastoupení, a to v podání Jana Řehuly, který získal bronzovou medaili.¹⁷

Obrázek č.3: Vlevo Jan Řehula s bronzovou medailí.

(http://www.tri247.com/article_3684_Sydney+Olympics+revisited.html?region_id=&categor)

Na XXVIII. Olympijských hrách, XXVIII, které se konaly v roce 2004 v Athénách, triatlon byl absolvován v olympijském centru Vouliagmeni.

Na XXIX. olympijských hrách v Pekingu 2008 se triatlon konal v okrese Changping v severním Pekingu.

---

¹⁷ <http://en.beijing2008.cn/cptvenues/sports/triathlon/n214051430.shtml>

Přehled období pro nominace na OH v Pekingu

Celkové období pro získání bodů do OH kvalifikace bylo termínově vymezeno od 1. června 2006 do 1. června 2008. Do kvalifikačního žebříčku se zahrnovaly i výsledky z MS 2008 v kanadském Vancouveru, které se konalo 15. 6. 2008. První nominační etapa probíhala od 1. června 2006 do 1. června 2007 a do žebříčku pro OH se započítávalo: 7 nejlepších výsledků ze závodů Světového poháru (SP) v uvedeném období, výsledek z MS 2006, výsledek z kontinentálního mistrovství. Druhá nominační etapa probíhala od 1. června 2007 do 1. června, zároveň se také zohledňovaly výsledky z MS 2008 konaného 15.6.2008 a do žebříčku pro OH se započítávalo: 9 nejlepších výsledků ze závodů SP v uvedeném období, výsledky z MS 2007 + 2008, výsledky z ME 2007 + 2008. Celkem se tedy za uvedené období započítalo do OH kvalifikace šestnáct nejlepších výsledků z uvedených soutěží.¹⁸

Tabulka č.3: *Historie výsledků olympijských her* (Ročenka ČSTT 2009, s. 9)

Muži

rok	místo	zlato	stříbrno	bronz
2000	Sydney	Whitfield (CAN)	Vuckovic (GER)	Řehula (ČR)
2004	Athény	Carter (NZL)	Docherty (NZL)	Riederer (SUI)
2008	Peking	Frodemo (GER)	Whitfield (CAN)	Docherty (AUT)

Ženy

rok	místo	zlato	stříbrno	bronz
2000	Sydney	McMahon (SUI)	Jonesová (AUS)	Messmerová (SUI)
2004	Athény	Allen (AUT)	Harrop (AUS)	Williams (USA)
2008	Peking	Snowsill (AUS)	Fernandesová (POR)	Moffatová (AUT)

Další Olympijské hry nás budou čekat v roce 2012 ve Velké Británii. Londýnský Hyde Park přivítá nejlepší světové triatlonisty na jeden z nejvíce vzrušujících high-profil. Závod začne 1500 m plavání ve Serpentine, pokračovat bude 40 km jízdou na kole kolem hřiště, které se nachází v Buckinghamském paláci a Wellington Arch, a na konci závodu bude na závodníky čekat 10 km běh kolem Serpentine.¹⁹

XXXI. olympijské hry se budou konat v roce 2016 v Rio de Janeiro v Brazílii. Triatlon se může těšit na návrat do města a země, která je ponořená do multisportovní historie.²⁰

¹⁸ http://www.competitions.com.triathlon.cz/upload/205_205.pdf

¹⁹ <http://www.london2012.com/games/olympic-sports/triathlon.php>

²⁰ <http://www.multisport.net.nz/multisport-news/race-news/434.html>

8 Triatlon v ČR

Ve Spojených státech začínal triatlon jako sport pro volné chvíle, do světa včetně Evropy pronikl tento sport jako těžko pochopitelná zkouška vůle a fyzické kondice. Tak tomu bylo i v Československu. Dne 17. srpna 1979 napsal deník Československý sport ve své páteční příloze zvané „Volno“ článek „Agónie železných mužů“

Článek inspiroval partu vodáků vedenou Tomášem Karlíkem, Jardou Bednářem a Emilem Šebelem a tak se konal 21. června 1980 první triatlon nejen v Československu, ale i v Evropě. Původní název závodu byl „Cesty železných mužů“, nyní se jmenuje Triatlon Přední Hluboká. Závod byl nejen nejstarším evropským triatlonem, ale jedním z nejstarších triatlonů na světě, který bez přestávky funguje do dnešních dnů.

Vzpomínka organizátorů na první začátek závodu:

„Moji kamarádi, Ing. Jarda Bednář, Ing. Emil Šebele a naše manželky, všichni bývalí členové závodního družstva rychlostní kanoistiky, jsme na sport nezanevřeli ani po skončení závodní činnosti a stále jsme se zúčastňovali různých běhů na suchu i na lyžích. V roce 1979 nás upoutal článek v Čs. Sportu: „Agónie železných mužů“, ve kterém byly velmi kriticky popsány a odsouzeny první ročníky Ironmana na Havaji. Na rozdíl od novinářů se nám spojení tří pěkných sportů v jednu soutěž zalíbilo. V okolí naší chalupy jsou pro podobný závod ideální prostory a terény. Máme mnoho přátel od vody a lyží a rozhodli jsme je pozvat s tím, že trojboj uspořádáme v roce 1980.

Od začátku jsme byli rozhodnutí, že havajský rozsah závodu zmenšíme, abychom závod zpřístupnili většímu okruhu zájemců, kteří nebudou musit absolvovat tak náročnou přípravu jako před originálním Ironmanem. Později jsme se přesvědčili, že jsme uvažovali správně. Zvolili jsme vzdálenosti 2-60-20 km.

Na podzim 1979 jsme rozeslali předběžnou pozvánku pro rok 1980, aby vyvolení měli dost času na přípravu. Propozice jsme poslali následující rok na jaře. Zajímavé je, že původní propozice používáme jen s malými úpravami dodnes (1996). Historický termín připadl na den 21. 6. 1980.“²¹

První veřejný triatlon se konal 30. srpna 1980 ve Stochově u Kladna, závod uspořádaly kluby OTTJ KOVO Praha, ZO SSM Středokluky, AUDAX Klub. Závod měl vzdálenosti 200km jízda na kole, 2km plavecká část a 20 km běh. 110 závodníků z toho 2 ženy chtivých pocitů železných mužů se postavilo na start. Milada Růžičková a Věra Stanovská tak byly první ženy v Evropě, které stály na startu triatlonu. Vzdálenosti

---

²¹ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 10

pro ně vypsané byly 130 - 2 - 13 km, do cíle ale doběhla jen Věra Stanovská. Její mimořádný výkon i po 21 letech ocenil Český svaz triatlonu na návrh Stanislava Podzímka pamětní plakétou u příležitosti vyhlášení vítězů triatlonových pohárů v roce 2001.²²

Tragickou smrtí ředitele závodu Jana Závory skončil Stochovský triatlon třetím ročníkem.

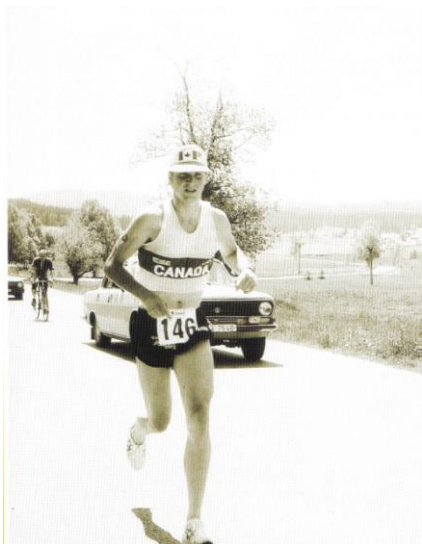
Obrázek č.4: Potvrzení o účasti na závodě ve Stochově(Podzimek,1990,s.4)

V roce 1981 se objevuje na triatlonové scéně Ing. Václav Vítovec, duchovní otec českého triatlonu, zakladatel Československého svazu triatlonu, zakladatel ETU a spoluzakladatel ITU a člen výkonných výborů v těchto institucích. Vítovec je dvacetinásobný železný muž. Zejména díky němu se zprávy o triatlonu šířily Československem. Václav Vítovec se v roce 1982 na ostrově Kailua Kona (Hawai) zúčastnil závodu Ironman.

Pořádal různé závody jako např. v roce 1981 závod Plzeňský železný muž, který měl vzdálenosti 200 km cyklistiky, 2 km plavání, 20 km běh, a to vše za 24 hodin. Na start plzeňského závodu se postavilo 112 závodníků, kteří usilovali o titul železný muž. Závod dokončilo 107 účastníků, nejlepší čas byl 11hodin 27 minut. Další závod uspořádal 28. srpna 1982, který byl pojmenován „305“ (vzdálenost celé tratě). Tento závod se lišil od ostatních vzdálenostmi, které byly 250 km jízdy na kole, 50 km běhu a

²² PODZIMEK, S. *Začátky Československého triatlonu*, 1990. s.4

5 km plavání. Organizátoři se chtěli tímto závodem přiblížit veřejnosti, chtěli ukázat, že triatlon je pro každého, kdo v sobě má sportovního ducha. Závod mohlo absolvovat jen několik závodníků, kteří byli trénováni. Nakonec se na start postavilo 10 „superželezných mužů“. Závod byl sledován novináři a později byl zapsán do Guinnessovy knihy rekordů.²³

Další závod, který pořádal Václav Vítovec se uskutečnil v roce 1991 pod názvem Iron Curtain. Byl prvním triatlonem, který byl pořádán dvěma státy. Tento závod měl bourat bariéry mezi lidmy i státy, startoval v Bavorském Eging am See a cíl byl na Churáňově. Na start se postavil i kanadský reprezentant Martin Rydl, jehož rodiče emigrovali. Třetí ročník Iron Courtainu se pořádal již v Karlových Varech.²⁴

Obrázek č.5: Vítěz závodu Martin Rydlo (Vítovec, 2000,s.34)

V roce 1981 se konalo v Československu devět triatlonů, z toho sedm Železných mužů I. a II. stupně. Triatlony se vzdálenostmi 3,8 km plavání – 180 km jízda na kole – 42 km běh se označovali jako I. stupeň a se vzdálenostmi 2 - 200 - 20 byly řazeny do II. stupně. Míra zastoupení vytrvaleckých triatlonů je více než výmluvná. Železný muž (ŽM) přitahoval magickou silou jak soutěžící, tak organizátory. Pro úplnost, Železný muž III. stupně byla trojice 1 - 100 - 10 km. V roce 1984 bylo pořádáno 16 Železných mužů.²⁵

Na Slovensku se pořádaly první závody v roce 1982 v Piešťanech, Prešově a Bratislavě. Organizátoři v Piešťanech čerpali zkušenosti ze závodu v Jičíně, kde startoval a zvítězil Oliver Karaba.

²³ VÍTOVEC, V., POMP, J. *Dobrodružství triatlonu*, 2000. s.15

²⁴ VÍTOVEC, V., POMP, J. *Dobrodružství triatlonu*, 2000. s.35

²⁵ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 12

Dne 28. července 1984, bylo uspořádáno první mistrovství ČSFR ŽM v Plzni za mezinárodní účasti. Po vzoru Československa byly uspořádány závody v triatlonu i v dalších zemích a to v Německu, Polsku, Maďarsku a tehdejším SSSR.²⁶

První samostatný oddíl triatlonu vznikl dne 3.června 1985 v TJ ČSAD České Budějovice. Předsedou byl zvolen Vladimír Míka. Jihočeská komise TT byla ustanovena 18. května 1988.²⁷

V roce 1986 se zvýšil počet soutěží a provozovatelů triatlonu. Počet evidovaných byl 80 organizátorů soutěží, jejichž se zúčastnilo celkem 10 000 závodníků. V roce 1986 se také uskutečnilo první celostátní finále Socialistického svazu mládeže (SSM). Výbor svazu Základní a rekreační tělovýchovy (ZRTV) ČÚV ČSTV zařadil triatlon do výběrových soutěží, které se uskutečnily ve Východočeském, Severočeském a Severomoravském kraji.²⁸

Pak se kyvadlo z této nereálně veliké amplitudy začalo pohybovat opačným směrem, zejména když právě založený ČSKVT vytyčil jasnou cestu směřující ke krátkému, coby fyzicky méně náročné formě triatlonu přístupné méně připravené a tudíž širší sportovní veřejnosti. Tím, že se „vzdal“ Železného muže, otevřel si triatlon cestu mezi státem podporované sporty. Nulové výchylky železné kyvadlo však dosáhlo krátce po sametové revoluci. Je paradoxní, že po listopadu 1989, kdy nikdo Železnému muži nebránil, následoval rok 1990 a v Československu se nepořádal ani jeden Ironman. Důsledek setrvačnosti kyvadla skrýval jednak po všech stránkách „tržními“ podmínkami zvýrazněnou pořadatelskou náročnost Železného muže a do jisté míry i politiku tehdejšího vedení ČSTTF, které vrhlo své síly na krátký triatlon. Okrajově se zabývalo i duatlonem, od roku 1993 kvadriatlonem a dlouhým triatlonem ještě o rok později.²⁹

Od roku 1992 se jezdil v Československu Pohár v krátkém triatlonu. Dlouhý triatlon se začal jezdit až v České republice, a to v roce 1996. V ČR vznikla řada závodů mezi nejznámější patřily ty, které se konaly v Praze, Plzni, Liberci, Karlových Varech, Táboře, Poděbradech a Brně. Největší úspěch v pořádání závodů bylo pořádání ME v Karlových Varech. S rozvojem triatlonu přibývaly i oblastní poháry. Oblastní poháry jsou pořádány pro amatérské závodníky, kteří si chtějí poměřit své síly jak v závodě, tak v celém poháru. Krátký triatlon byl organizačně relativně nenáročný, směřoval na

---

²⁶ PODZIMEK, S. *Začátky Československého triatlonu*, 1990. s.5-8

²⁷ PODZIMEK, S. *Začátky Československého triatlonu*, 1990. s.17

²⁸ PODZIMEK, S. *Začátky Československého triatlonu*, 1990. s.13

²⁹ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 13

olympiádu, zkrátka marketingově velmi atraktivní záležitost. Nicméně i tak se začali prosazovat staronoví pořadatelé jako byl Benešov, Teplice, Slavkov a dlouhý triatlon v České republice vstoupil po roce 1990 do Evropy evropským standardem dvou - tři dlouhých triatlonů za rok. Kyvadlo překmitlo nulovou amplitudou a pozvolna se sunulo na opačnou stranu. Významným počinem ČSTT bylo vyhlášení Poháru Classic v roce 1995.³⁰

Triatlon se stává stále více populárním. Důkazem tohoto je neustálý růst počtu členů, který můžeme pozorovat ze statistik. Porovnáním roku 2003 až 2006 lze vidět nárůst téměř o tisíc členů.

Tabulka č.4: *Počet členů v roce 2003* (Ročenka ČSTT 2006, s. 4-5)

ženy	528	muži	2244	dospělí	2772
dorostenky	94	dorostenci	211	dorost	305
žákyně	245	žáci	418	žactvo	663
celkem					3740

Tabulka č.5: *Počet členů v roce 2006*

ženy	238	muži	1385	dospělí	1623
dorostenky	168	dorostenci	393	dorost	461
žákyně	702	žáci	1916	žactvo	2618
celkem					4702

³⁰ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 22

9 Triatlon a jeho příbuzní

Od počátku historie triatlonu se objevovaly i jiné disciplíny než známe kombinaci z triatlonu, tedy plavání, cyklistika a běh. Různé druhy vícebojů mají i svá regionální a světová mistrovství, která jsou pořádána organizacemi ETU a ITU. Patří sem víceboje jako je duatlon, akvatlon, kvadriatlon či zimní triatlon. Zkoušely se také halové triatlony a triatlony v přírodě, některé závody se ujaly a vznikl např. terénní triatlon (XTERRA).³¹

Duatlon

Duatlon se skládá ze dvou disciplín, a to z běhu a jízdy na kole. Mistrovství světa ITU duathlon se koná každý rok a jeho vzdálenosti jsou 10 km běh, 40 km jízda na kole a 5 km běh. Mnoho sportovců se specializuje na duatlon, ale soutěž navštěvují i triatlonisté v době přestávky pro zlepšení jejich rychlosti a kondice. Závody se pořádají na jaře a na podzim kvůli letním závodům v triatlonu.³²

Mezi nejznámější duatlony v ČR patří Krušnoman Long Distance duathlon. Závod probíhá v Krušných horách a má vzdálenosti 11 km běh, 64 km jízda na kole a 9 km běh. Při závodě se vybíhá několikrát sjezdovka. Závod patří mezi nejtěžší duatlony u nás.³³

Akvatlon

Akvatlon se skládá z plavání a běhu. Patří mezi nejjednodušší formy víceboje. Oficiální vzdálenosti ITU Aquathlon mistrovství světa jsou 2,5 km běh, 1 km plavání a 2,5 km běh. Tyto vzdálenosti se mohou změnit v případě, že je teplota vody nízká, pak vzdálenosti závodu jsou 1 km plavání následuje 5 km běh. Akvatlon je vynikající druh sportu jak pro začínající sportovce, kteří vstupují do světa multisportu, a tak je zároveň vhodný i pro zkušené triatlonisty, kteří si mohou zatreénovat.³⁴

---

³¹ FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*, 2003. s. 18

³² <http://www.triathlon.org/multisports/duathlon/>

³³ <http://www.krusnoman.cz/duathlon/duathlon2011/Propozice.pdf>

³⁴ <http://www.triathlon.org/multisports/aquathlon/>

Kvadriatlon

Kvadriatlon patří mezi nejmladší sporty, které sdružuje i ČSTT. Na rozdíl od triatlonu a duatlonu je kvadriatlon obohacen o čtvrtou disciplínu - jízdu na kajaku. Za vznikem kvadriatlonu stál princ Sergio Ferrero, který je v současnosti i jeho propagátorem, organizátorem a koordinátorem. Pod jeho vedením se od roku 1988 pořádá na ostrově Ibiza mistrovství světa. Světový šampionát se jezdí v objemech 5 km plavání, 20 km na kajaku, 100 km cyklistiky a 21 km běh. Většina závodů se však jezdí v polovičních distancích (2-10-50-10). Krátce po svém vzniku pronikl i kvadriatlon stejně jako triatlon do České republiky. České sportovce tedy můžeme řadit k „pionýrům“ nového sportovního odvětví. V roce 1991 se naše výprava zúčastnila MS na Ibize a zdaleka ne bez úspěchu. Celkové čtvrté místo tehdy bylo příjemným překvapením. Diamantová mužstva, jak jsou kvadriatlonisté nazýváni, mají své zázemí v mnoha zemích. Velmi populární je kvadriatlon v Austrálii a v JAR. V Evropě patříme mimo Maďarska, Anglie, Francie a Německa ke špičce i my. Od roku 1993 se jezdí u nás závod Evropského poháru. Sedlčanský kvadriatlon má i jeden světový primát. Byl zde uspořádán v roce 1993 kvadriatlon pro kategorii dorostu (1-10-50-5).³⁵

Zimní triatlon

Zimní triatlon se uskutečňuje na sněhu a patří sem tři disciplíny běh, jízda na horském kole a běh na lyžích. Závody mistrovství světa se konají od roku 1997 pod záštitou ITU. Vzdálenosti u běhu jsou 3 až 5,5 mil. Na horském kole to je vzdálenost 6,2 až 9,3 míle. U běhu na lyžích je to 5-7,5 mil. Vzdálenosti jsou stanoveny tak, aby trvaly přibližně 80-90 minut, a současně se při plánování trasy přihlíží na sněhové podmínky. Většina závodů se konala v Evropě, teprve až v roce 2002 se uskutečnila série finále v Canmore, Kanada. Zimní triatlon se stává velmi populárním a ITU věří, že se stane natolik populární i pro MOV, že ten ho zařadí do zimních olympijských her.³⁶

---

³⁵ Ročenka Českého svazu triatlonu 1994

³⁶ http://www.sbr-racing.co.uk/winter_triathlon.html

Terénní triatlon (XTERRA)

XTERRA vznikla v roce 1996 na Havajských ostrovech jako kombinace triatlону a horského kola. Používá se pojem off-road triatlon. Vzdálenosti jsou 1,5 km plavání, 30 km jízda na horském kole a 10 km běh. Závodníci plavou na otevřeném moři, řece nebo jezeře. Cyklistická část je velmi náročná a vyžaduje fyzickou zdatnost s technickou dovedností závodníků. Závodníci šplhají po kamenitých nebo písčitých kopcích, z kterých se pak řítí do prudkých sjezdů. Běžecská část vede v kopcovitém přírodním terénu s extrémními výběhy a seběhy. Tento závod je velkou výzvou pro každého závodníka.

XTERRA se za velmi krátkou dobu stala velice populární. V současné době se koná několik desítek závodů, z nichž největší a nejprestižnější světové závody tvoří kvalifikační řetězec pro XTERRA Mistrovství světa na Havaji pod názvem XTERRA Global tour, které se konají v několika zemích (např. v USA, Kanada, Nový Zéland, Japonsko, Španělsko, Německo, Česká republika a další). Všechny evropské národní šampionáty jsou součástí bodovaného poháru XTERRA European tour.

XTERRA se v Čechách objevuje 29. června 2002, kdy se jel první závod v Hluboké nad Vltavou, ze kterého se stal během jednoho roku jeden z nejprestižnějších světových závodů. Každoročně do Hluboké přijíždějí špičkoví sportovci z celého světa, a co je zajímavé, tak v ženských kategoriích bývá větší konkurence než na MS.

V roce 2003 vznikla i národní série XTERRA Czech tour, která začínala se sedmi závody po celé ČR, o rok později se konalo 11 akcí a v roce 2005 se počet závodů ustálil na 12. K tomu musíme ještě připočítat závod v Hluboké, který je zařazen do XTERRA Global a XTERRA European tour.³⁷

---

³⁷ <http://www.sportovni.net/xterra/historie/>

10 Závěr

Na počátku zpracovávání této bakalářské práce jsem měl obavy, že se budu potýkat s nedostatečným množstvím literatury a ostatních dostupných zdrojů, které by se zabývaly problematikou triatlonu a z kterých bych mohl čerpat, jelikož triatlon patří mezi méně známé a oblíbené sporty. Nakonec se mi ale podařilo na základě získaných materiálů velice přehledně a detailně zmapovat vývoj triatlonu od jeho prvního objevení se až do současnosti, a to jak v zahraničí, tak v České republice.

Triatlon, jako sportovní disciplína zahrnující plavání, jízdu na kole a běh, se poprvé objevil na počátku 20. století ve Francii. V České republice se objevuje až o mnoho let později, a to v roce 1980. Velice mě překvapil způsob vzniku tohoto sportu u nás. Triatlon u nás vznikl na základě inspirace článkem ve sportovním deníku o triatlonu na Havaji skupinou českých bývalých členů závodního družstva rychlostní kanoistiky. Ti posléze zorganizovali první veřejný triatlon konající se ve městě Stochov u Kladna. Tento závod patřil mezi nejstarší triatlonové závody pořádané v Evropě. Rok 2000 a Olympijské hry konané v Sydney znamenají pro triatlon další velký mezník, protože právě při těchto OH v tomto roce se poprvé soutěžilo v triatlonu jako v olympijské disciplíně. Tyto Olympijské hry pořádané v Sydney byly také velice významné a úspěšné z hlediska České republiky, jelikož český triatlonový reprezentant Jan Řehula na těchto OH získal bronzovou medaili.

S tím, jak postupně rostla popularita triatlonu, tak vznikly i organizace, které se začaly zabývat rozvojem triatlonu v budoucnosti. Těmi nejvýznamějšími organizacemi jsou Mezinárodní triatlonová unie (známá pod mezinárodní zkratkou ITU) a Evropská triatlonová unie (známá pod mezinárodní zkratkou ETU). V České republice v současné době existuje Český svaz triatlonu (ČSTT).

Ve světě se pořádá několik triatlonových závodů každý rok. Nejznámější závod pořádaný ve Spojených státech amerických je Ironman, který se řadí mezi ty nejtvrďší závody vůbec. Ze závodů konaných na evropském kontinentu je to například Embrunman ve Francii, nebo Ironman Lanzarote ve Španělsku.

V dnešní době existuje mnoho druhů sportů, které jsou svou charakteristikou velice příbuzný triatlonu. Je to například akvatlon, který kombinuje pouze plavání a běh, či XTERRA, který využívá horská kola.

Povědomí široké veřejnosti o tomto sportu od jeho počátku se stále zvyšuje, přesto ale zůstává triatlon na spodních příčkách, co se týče oblíbenosti. Je to velice tvrdý sport,

který vyžaduje od sportovců hodně náročné trénování a přípravy před závody. Zdá se, že nepříliš velká obliba toho sportu v České republice pramení z důvodu toho, že je to velice náročný sport, který ne všichni mohou vykonávat, a zároveň z důvodu toho, že média tomuto sportu nevěnují velkou pozornost, čímž se nedostává do povědomí více lidí.

Referenční seznam

Literatura:

- BAUER A., KUČEROVA L., *Soutěžní pravidla ITU a jejich porovnání s pravidly ČSTT*. 2008.
- EHLER, W., a kol., *Triatlon*. 1.vyd. Olympia, 1990. 144 s. ISBN 80-7033-007-4
- FRŮMEL, K. *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii*. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 126 s. ISBN 80-244-0514-8
- FORMÁNEK, J., HOŘČIC, J. *Triatlon*. 1.vyd. Olympia, 2003. 242s. ISBN 80-7033-567-x
- PODZIMEK, S. *Začátky Československého triatlonu 1980-1990*. 1.vyd. Tělovýchovná jednota ČSAD Č. Budějovice, oddíl triatlonu, 1990. 20 s.
- ŠTUMBAUER, J., *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. 1. vyd. PF v Českých Budějovicích, 1990. 85 s.
- VÍTOVEC, V., POMP, J. *Dobrodružství triatlonu*. 1.vyd. Fleyberk Publishing, 2000. 81 s. ISBN 80-902790-1-5

Tištěné prameny:

- Ročenka Českého svazu triatlonu 1994, 1995, Český svaz triatlonu, 95 s.
- Ročenka Českého svazu triatlonu 2006, 2007, Český svaz triatlonu, 200 s.
- Ročenka Českého svazu triatlonu 2009, 2010, Český svaz triatlonu, 239 s.

Internet:

- <http://triatlon.cz/>
- <http://www.triathlon.org/>
- <http://4smart.net/blog/category/smart-sport/page/4/>
- <http://ironman.com/events/ironman70.3#axzz1L7pXNt00>
- http://www.escapefromalcatraztriathlon.com/event_info/History.htm
- http://www.planetfear.com/articles/The_Embrunman_Triathlon_1074.html
- http://www.ironmanlazarote.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=1
- <http://adventure.howstuffworks.com/outdoor-activities/triathlons/international-triathlon-union1.htm>

http://www.etriatlon.cz/triatlon/26348_zemetreseni_na_svazu_novy_predseda_tahne.html

<http://en.beijing2008.cn/cptvenues/sports/triathlon/n214051430.shtml>

<http://www.multisport.net.nz/multisport-news/race-news/434.html>

<http://www.triathlon.org/multisports/duathlon/>

<http://www.krusnoman.cz/dauthlon/duathlon2011/Propozice.pdf>

<http://www.triathlon.org/multisports/aquathlon>

http://www.sbr-racing.co.uk/winter_triathlon.html

<http://www.sportovni.net/xterra/historie/>

Seznam zkratek

ČSTTF	-	Československá triatlonová federace
ČSKVT	-	Československý koordinační výbor triatlonu
ČSST	-	Československý svaz triatlonu
ČSTT	-	Český svaz triatlonu
ČSFR	-	Československá federativní republika
ETU	-	Evropská triatlonová federace
ITU	-	Mezinárodní triatlonová federace
MS	-	Mistrovství světa
SÚV ČSTV	-	Český svaz tělesné výchovy
SSSR	-	Svaz sovětských socialistických republik
SSM	-	Socialistický svaz mládeže
TT	-	Triatlon
ÚV ČSTV	-	Ústřední výbor českého svazu tělesné výchovy
ZRTV	-	Základní a rekreační tělovýchova
ŽM	-	Železný muž